

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТ-МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ШКОЛИ

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань	<u>03 «Гуманітарні науки»</u>
Спеціальність	<u>034 «Культурологія»</u>
Освітній рівень	<u>другий (магістерський)</u>
Освітня програма	<u>«Культурологія»</u>
Спеціалізація	<u>_____</u>
	(за наявності)
Вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>

Форма навчання	<u>денна, заочна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>5/150</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>екзамен</u>

Викладач: Герчанівська Поліна Евальдівна

Пролонгація за рішенням науково-методичної ради НАКККиМ

УДК 130.2(075.8)

Розробник:

ГЕРЧАНІВСЬКА Поліна Евальдівна, доктор культурології, професор кафедри культурології та міжкультурних комунікації.

ПОГОДЖЕНО

Директор інституту практичної культурології та арт-менеджменту

Степан ДИЧКОВСЬКИЙ

Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри культурології та міжкультурних комунікації

Ольга ОВЧАРУК

Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Погоджено з гарантом освітньої програми «Культурологія»

Гарант освітньої програми Ольга ОВЧАРУК

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «30» серпня 2022 р. № 5

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки).

Навчальна дисципліна «Світові культурологічні школи» є важливою складовою процесу формування теоретичних знань про множинність світових культур і шкіл соціально-гуманітарного циклу, кожна з яких має іманентне дослідницьке поле, теоретико-методологічні стратегії та завдання, що детерміновані соціокультурними умовами життя конкретного суспільства.

Згідно з навчальним планом НАКККіМ для студентів першого курсу другого освітнього рівня «Магістр» у першому семестрі передбачена загальна кількість годин – 150 (кредитів ЄКТС – 5), з них лекційних годин – 20, на семінарські заняття – 20 год., модульний контроль – 10 год.; на самостійну роботу студентів – 100 год. Формою підсумкового контролю є екзамен.

2. Мета дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів з історією, теорією та практикою культурологічних досліджень у світовому контексті, а також засвоєння ключових понять, методів та інструментів, необхідних для аналізу та порівняння культурних процесів у різних країнах і регіонах світу.

3. Завдання дисципліни:

- опанувати понятійним і методологічним апаратом дисципліни;
- усвідомлення еволюції та сучасного стану концепцій про культуру;
- осмислення історико-культурологічного контексту дихотомії Схід-Захід;
- розгляд типології світових шкіл соціально-гуманітарного циклу;
- визначення та порівняння спільних і відмінних рис культурологічних та антропологічних шкіл;
- з'ясування національної особливості розвитку світових культурологічних та антропологічних шкіл і варіативність факторів, які на них впливають.

4. Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою. (вміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності).

ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

СК10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.

5. Програмні результати навчання за дисципліною (ПРН):

ПРН1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої

інтерпретації для розв'язання суспільно-значемих проблем.

ПРН2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати та синтезувати потрібну інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН6. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН9. Розв'язувати актуальні суспільні проблеми в галузі, застосовуючи засоби стратегічного планування, прогнозування, моделювання культурних політик.

Програма навчальної дисципліни складається з п'яти модулів:

1. Культурологія Східної Європи
2. Європейські й американські антропологічні школи
3. Школи дослідження культури в Європі
4. Світові культурологічні осередки північної та південної Європи
5. Антропологічні школи Сходу

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для денної форми навчання

№ з/п	Назва модулів і теми	денна форма							
		Усього	у тому числі						
			л	с	п	лаб	інд.	м.к.	с.р.
МОДУЛЬ 1. КУЛЬТУРОЛОГІЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ									
1.1	Культурологія як синтез сучасних наук про культуру. Понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи».	9	1	1					7
1.2	Дихотомія Схід-Захід: типологія сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу.	9	1	1					7
1.3	Українська культурологічна школа.	10	2	2					6
	Модульний контроль	2						2	
	Разом за модуль 1	30	4	4				2	20
МОДУЛЬ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ Й АМЕРИКАНСЬКІ АНТРОПОЛОГІЧНІ ШКОЛИ									
2.1.	Європейські й американські антропологічні школи. Порівняльний аналіз	12	2						10
2.2.	Американська соціокультурна антропологія	9	2	2					5
2.3	Британська соціальна антропологія	7		2					5
	Модульний контроль	2						2	
	Разом за модуль 2	30	4	4				2	20
МОДУЛЬ 3. ШКОЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРИ В ЄВРОПІ									
3.1	Іспанська антропологія: історія, теорія та дослідження	9	1	2					5
3.2	Французька антропологія: від етнології до філософії постмодерну	7	2						5
3.3	Теоретико-методологічні засади німецькомовної антропології	12	1	2					10
3.4.	Модульний контроль	2						2	
	Разом за модуль 3	30	4	4				2	20
МОДУЛЬ 4. СВІТОВІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСЕРЕДКИ ПІВНІЧНОЇ ТА ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ									
4.1	Соціокультурна антропологія у Нідерландах. Етапи розвитку	14	2	2					10
4.2	Норвезька антропологія	7	2						5
4.3	Особливості італійської антропології	7		2					5
4.4	Модульний контроль	2						2	
	Разом за 4 модуль	30	4	4				2	20
МОДУЛЬ 5. АНТРОПОЛОГІЧНІ ШКОЛИ СХОДУ									
5.1	Антропологія країн північної та південної Азії: Індія	14	2	2					10
5.2	Культурні процеси в Китаї та Японії	7	2						5
5.3.	Антропологічні аспекти арабо-мусульманської культури	7		2					5
5.4.	Модульний контроль	2						2	
	Разом за 5 модуль 5	30	4	4				2	20
	Разом з дисципліни за семестр	150	20	20				10	100
	Підсумковий контроль	Екзамен							

для заочної форми навчання

№ з/п	Назва модулів і теми	заочна форма						
		усього	у тому числі					
			Л	с	п	лаб	інд.	м.к.
МОДУЛЬ 1. КУЛЬТУРОЛОГІЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ								
1.1	Культурологія як синтез сучасних наук про культуру. Понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи»	10						8
1.2	Дихотомія Схід-Захід: типологія сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу.	10						10
1.3	Українська культурологічна школа.	10	2					8
	Модульний контроль							
	Разом за модуль 1	30	2					28
МОДУЛЬ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ Й АМЕРИКАНСЬКІ АНТРОПОЛОГІЧНІ ШКОЛИ								
2.1.	Європейські та американські антропологічні школи. Порівняльний аналіз	10	2					8
2.2.	Американська соціокультурна антропологія	10		2				8
2.3	Британська соціальна антропологія	10						10
	Модульний контроль							
	Разом за модуль 2	30	2	2				26
МОДУЛЬ 3. ШКОЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРИ В ЄВРОПІ								
3.1	Іспанська антропологія: історія, теорія та дослідження	10						10
3.2	Французька антропологія: від етнології до філософії постмодерну	10						10
3.3	Теоретико-методологічні засади німецькомовної антропології	10		2				8
	Модульний контроль							
	Разом за модуль 3	30	0	2				28
МОДУЛЬ 4. СВІТОВІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСЕРЕДКИ ПІВНІЧНОЇ ТА ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ								
4.1	Соціокультурна антропологія у Нідерландах Етапи розвитку	10						10
4.2	Норвезька антропологія	10						10
4.3	Особливості італійської антропології	10		2				8
4.4	Модульний контроль							
	Разом за 4 модуль	30	0	2				28
МОДУЛЬ 5. Антропологічні школи Сходу								
5.1	Антропологія країн північної та південної Азії: Індія	10						10
5.2	Культурні процеси в Китаї і Японії	10	2					8
5.3.	Антропологічні аспекти арабо-мусульманської культури	10						10
	Модульний контроль							
	Разом за 5 модуль 5	30	2					28
	Разом з дисципліни за семестр	150	6	6				138
	Підсумковий контроль		Екзамен					

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. КУЛЬТУРОЛОГІЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Тема 1.1 Культурологія як синтез сучасних наук про культуру Понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи»

Анотація до лекції 1.1

Лекція на тему «Культурологія як синтез сучасних наук про культуру. Понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи» розглядає основні аспекти культурології як науки, що є синтезом сучасних наук про культуру, а також понятійний апарат світових культурологічних шкіл. У вступі до лекції визначається мета та завдання лекції, а також аргументується важливість вивчення культурології. У першій частині лекції розглядається термін «культура» та її визначення в контексті сучасної культурології. Далі проходить аналіз взаємозв'язку культурології з іншими гуманітарними науками, такими як філософія, історія, соціологія, антропологія та інші. Також розглядаються основні підходи та напрями в культурології, зокрема, культурна антропологія, культурна історія, культурна соціологія, культурна географія та інші, а також даються приклади вивчення культури в контексті цих підходів. У другій частині лекції розглядається понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи». Пояснюється поняття «культурологічна школа» та її сутність. Далі перераховуються основні світові культурологічні школи, такі як марксистська, феноменологічна, структуралістська, постмодерністська й інші, а також дається опис основних ідей, понять і методологій, які зумовили становлення та розвиток кожної культурологічної школи. Чинники формування культурології. Антропологія і культурологія як конфлікт ідеологій, які належать до аксіологічно різних соціокультурних середовищ. Парадигмальна основа культурології як нової конфігурації: культуроцентризм, інтегрованість соціально-гуманітарного знання, контекстуальність і знання про культуру, визнання множинності культур та необхідності міжкультурного діалогу. Предметне поле культурології. Історична теоретична, практична культурологія,

План

1. Вступ

- а) ознайомлення з темою лекції;
- б) визначення мети та завдань лекції;
- в) аргументація важливості вивчення культурології.

2. Культурологія як синтез сучасних наук про культуру

- а) означення терміну «культура» та її визначення в контексті сучасної культурології;
- б) аналіз взаємозв'язку культурології з іншими гуманітарними науками, такими як філософія, історія, соціологія, антропологія та інші;
- в) розгляд основних підходів та напрямків у культурології, таких як культурна антропологія, культурна історія, культурна соціологія, культурна географія й інші;

г) приклади вивчення культури в контексті цих підходів.

3. *Понятійний апарат дисципліни «Світові культурологічні школи»*

а) поняття «культурологічна школа» та її сутність;

б) перелік основних світових культурологічних шкіл, таких як марксистська, феноменологічна, структуралістська, постмодерністська та інші;

в) опис основних ідей, понять та методологій, які зумовили становлення та розвиток кожної культурологічної школи;

г) дослідження впливу культурологічних шкіл на сучасну культурологію та культурологічну практику.

4. *Висновки*

а) Підсумок лекції та висновки;

б) відповіді на питання студентів та обговорення теми лекції.

Література: 7, 9, 10, 12.

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть основні науки, які складають культурологію.

2. Що відображає поняття «культура» в культурології?

3. Головні проблеми, які вивчає культурологія.

4. Які є основні школи світової культурології? Назвіть представників кожної з них.

Література: 7, 9, 10, 12.

Семінарське заняття до теми 1.1. № 1

Мета – ознайомлення з понятійним апаратом культурології, вивчення світових культурологічних шкіл та їх особливостей, розкриття сутності культурології як синтезу сучасних наук про культуру.

План

1. *Вступ.* Привітання та коротке вступне слово про тему семінару.

2. *Культурологія як синтез наук про культуру*

а) визначення поняття культурології та її місце в системі наук про культуру;

б) обґрунтування необхідності вивчення культурології.

3. *Понятійний апарат культурології*

а) поняття культури, її складові та функції;

б) культурологічні підходи до вивчення культури: історичний, антропологічний, соціологічний, когнітивний тощо.

4. *Світові культурологічні школи*

а) ознайомлення з основними світовими культурологічними школами: англійська, американська, французька, німецька та інші;

б) характеристика особливостей кожної з культурологічних шкіл;

в) порівняння та контрастування різних культурологічних шкіл.

5. *Обговорення теми та відповіді на питання студентів*

6. *Підсумок семінару та висновки*

Коротке підведення підсумків семінару та висновки про важливість вивчення культурології.

Література: 8, 9, 11, 12, 14.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.1.

1. Яка роль культурології в сучасному світі?
2. Які методи дослідження використовують культурологи?
3. Які поняття використовуються в культурології? Дайте їхнє визначення.
4. Яка роль культурології у формуванні національної та світової культурної ідентичності?

Література: 7, 9, 10, 12, 14.

Тема 1.2. Дихотомія Схід-Захід: типологія сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу

Анотація до лекції 1.2

Вступ до лекції «Дихотомія Схід-Захід: типологія сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу для культурологів» має на меті ознайомити слухачів з темою лекції та надати їм контекст для подальшого розуміння матеріалу. Сучасний світ характеризується тим, що він є досить різноманітним і має різні культурні, історичні, наукові та соціальні контексти.

Однією з найбільш визначальних рис світового порядку є дихотомія Сходу та Заходу, яка здебільшого формувалась у середні віки та продовжує впливати на сучасність. Ця дихотомія має велике значення у галузі соціальних наук, зокрема культурології. У цій галузі науковці досліджують культурні традиції, світогляди та ідеології різних народів і регіонів світу. У цьому контексті виникає потреба в ознайомленні з різними типами шкіл соціально-гуманітарного циклу, які сформувалися у різних культурних традиціях Сходу та Заходу. Ці школи відіграють важливу роль у формуванні сучасної культури та науки і мають свої особливості в підходах до вивчення соціальних проблем і феноменів.

Отже, мета лекції полягає в ознайомленні слухачів з дихотомією Сходу та Заходу, її впливом на сучасну культуру та науку, а також у детальному розгляді типології сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу Сходу та Заходу.

План

1. *Вступ*
 - а) Спільне та відмінне у культурних традиціях Сходу та Заходу;
 - б) охарактеризувати загальні риси культурних традицій Сходу та Заходу;
 - в) висвітлити ключові відмінності у світогляді, менталітеті та підходах до розвитку науки та культури.
2. *Типологія шкіл соціально-гуманітарного циклу Сходу та Заходу*
 - а) Короткий огляд та порівняння головних шкіл соціально-гуманітарного циклу;
 - б) пояснення специфіки кожної школи та її впливу на сучасну культуру та науку;
 - в) приклади взаємодії та обміну між Сходом та Заходом.
3. *Відображення взаємодії культур Сходу та Заходу у сучасному світі*
 - а) Відображення обміну ідей та взаємопроникнення в науці та культурі;

б) висновки.

4. Підсумок та головні висновки лекції. Звернення до здобувачів та заохочення до самостійного вивчення теми.

Література: 8, 9, 11, 12, 14.

Завдання для самостійної роботи

1. Взаємозв'язок культури та мистецтва. Як вони впливають один на одного?

2. Які сучасні проблеми вивчення культурології та її застосування у практиці? Яка дихотомія відображається в типології сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу?

3. Які основні характеристики сучасної західної гуманітаристики?

4. Які основні характеристики сучасної східної гуманітаристики?

Література: 8, 9, 11, 12, 14.

Семінарське заняття до теми 1.2. № 2

Мета семінарського заняття полягає в розширенні знань слухачів про різні типи шкіл соціально-гуманітарного циклу, які сформувалися в різних культурних традиціях Сходу та Заходу, їх спільні риси та відмінності.

План

1. *Вступ*

а) Привітання та введення в тему заняття;

б) пояснення мети заняття та очікуваних результатів;

в) огляд основних понять та термінів, що будуть використовуватись під час семінару.

2. *Типологія шкіл соціально-гуманітарного циклу*

а) Огляд різних типів шкіл соціально-гуманітарного циклу, які сформувалися у різних культурних традиціях Сходу та Заходу (наприклад, французька соціальна школа, американська соціологічна школа, феноменологічна школа тощо);

б) опис основних підходів та методологій, які використовують ці школи при вивченні соціальних проблем та феноменів.

3. *Порівняння та аналіз шкіл соціально-гуманітарного циклу*

а) Порівняння та аналіз різних шкіл соціально-гуманітарного циклу, їхніх підходів і спільних рис;

б) обговорення впливу цих шкіл на сучасну культуру та науку, а також їхню роль у формуванні сучасних соціальних дискурсів.

4. *Дихотомія Сходу та Заходу*

а) Обговорення проблем, що виникають у контексті дихотомії Сходу та Заходу в соціальних науках та гуманітарії;

б) пошук можливих шляхів подолання цієї дихотомії.

5. *Висновки та обговорення.*

Література: 2, 6, 7, 8, 9, 12.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.2.

1. Яка роль технологій та наук про природу в розвитку західної гуманітаристики?
2. Яка роль віри та духовності в розвитку східної гуманітаристики?
3. Які переваги та недоліки міжкультурної співпраці західної та східної гуманітаристики?
4. Які школи гуманітарного циклу можуть бути віднесені до західної гуманітаристики?

Література: 8, 9, 11, 12, 14.

Тема 1.3. Українська культурологічна школа

Анотація до лекції 1.3

Звідки беруть початок українські культурологічні школи та як вони вплинули на формування та розвиток української культурології та культурної практики? Це питання становить основу лекції з української культурології. Під час лекції розглянуто визначення терміну «українська культурологія» та її місце в системі гуманітарних наук. Також розглянуто історію виникнення та розвитку української культурології. Однак головна мета лекції полягає в описі основних українських культурологічних шкіл і їхніх впливів на сучасну українську культурологію та культурологічну практику. Аналізуються ідеї, поняття та методології, які сприяли становленню та розвитку кожної української культурологічної школи. Крім того, в рамках лекції буде проведено огляд видатних українських культурологів та їхніх наукових досягнень, а також розглянуто їхні праці. Розглянуті аспекти допоможуть зрозуміти роль української культурології в сучасному світі та її внесок у розвиток української культури. У підсумку лекція буде завершена висновками та відповідями на питання студентів.

План

1. Вступ

- а) Ознайомлення з темою лекції;
- б) визначення мети та завдань лекції;
- в) аргументація важливості вивчення української культурології.

2. Українська культурологія як розділ гуманітарних наук

- а) Визначення поняття «українська культурологія» та її місця в системі гуманітарних наук;
- б) розгляд історії виникнення та розвитку української культурології.

3. Українські культурологічні школи

- а) Визначення поняття "культурологічна школа";
- б) розгляд основних українських культурологічних шкіл;
- в) опис основних ідей, понять та методологій, що зумовили становлення та розвиток кожної української культурологічної школи;
- г) дослідження впливу українських культурологічних шкіл на сучасну українську культурологію та культурологічну практику.

4. Представники української культурології

- а) Огляд видатних українських культурологів та їхніх наукових досягнень;
- б) розгляд праць видатних українських культурологів.

5. Висновки

- а) Підсумок лекції та висновки;
- б) відповіді на запитання здобувачів.

Література: 1, 2, 5, 6, 7, 9.

Завдання для самостійної роботи

1. Які школи гуманітарного циклу можуть бути віднесені до східної гуманітаристики?

2. Які основні принципи та методи сучасної гуманітаристики можуть бути використані в міжкультурній співпраці?

3. Яка роль гуманітаристики в формуванні світогляду та розвитку суспільства?

4. Що таке українська культурологія та яке її місце в системі гуманітарних наук?

Література: 1, 2, 5, 6, 7, 9.

Семінарське заняття до теми 1.3. № 3

Мета: ознайомлення здобувачів з історією виникнення та розвитку української культурології, вивчення основних українських культурологічних шкіл, їхніх ідей, понять і методологій, а також дослідження впливу українських культурологічних шкіл на сучасну українську культурологію та культурологічну практику. Також метою є огляд видатних українських культурологів та їхніх наукових досягнень, що допоможе здобувачам краще зрозуміти специфіку української культурології та використати здобуті знання у своїй майбутній професійній діяльності.

План

1. Вступ

- а) Вітання та визначення мети заняття;
- б) обговорення значення вивчення української культурології для сучасної культурної практики;
- в) пояснення ролі української культурології у формуванні національної свідомості та ідентичності.

2. Теоретична частина

- а) Аналіз основних українських культурологічних шкіл та їхніх ідей;
- б) аналіз прикладів використання ідей українських культурологічних шкіл в практичних дослідженнях.

3. Практична частина

- а) Обговорення сучасних культурологічних досліджень, що базуються на ідеях українських культурологічних шкіл;
- б) проведення дискусії щодо значення української культурології та українських культурологічних шкіл у розвитку національної культури.

4. *Заключна частина*

- а) Підбиття підсумків семінару та обговорення можливих напрямів подальших досліджень;
- б) відповіді на запитання здобувачів і обговорення їхніх вражень від заняття.

Література: 1, 2, 5, 7, 8, 9.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.3.

1. Які основні українські культурологічні школи ви знаєте? Які є основні ідеї та методології кожної з них?
2. Хто є представниками української культурології та які є їхні наукові досягнення?
3. Який вплив українські культурологічні школи мають на формування сучасної української культури?

Література: 1, 2, 5, 7, 8, 9.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

Завдання для модульного контролю № 1

1. Прочитати один із творів видатного українського культуролога та підготувати коротку презентацію про автора та його ідеї.
2. Дослідити вплив однієї з українських культурологічних шкіл на формування сучасної української культури і написати реферат.

Література: 1, 2, 5, 6, 7, 9.

МОДУЛЬ 2. ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА АМЕРИКАНСЬКІ АНТРОПОЛОГІЧНІ ШКОЛИ

Тема 2.1 Європейські та американські антропологічні школи Порівняльний аналіз

Анотація до лекції 2.1

Поділ антропології на соціальну та культурну детермінований, зазвичай, різним підходом у трактуванні предмета пізнання. Якщо в американській антропологічній традиції головна увага приділяється феномену «культура» (втіленому в звичаях, нормах, ціннісних установах, мотиваціях тощо), то в британській – предметом аналізу є соціальна структура суспільства і відносини між людьми як спосіб їх існування (у вигляді систем спорідненості, родових, общинних, племінних, класових утворень). Сьогодні чіткої демаркації між культурною і соціальною антропологією не існує, оскільки мова йде лише про розстановку акцентів у дослідженнях, що проводяться у межах єдиної дисциплінарної традиції.

План

1. Вступ

- а) Визначення антропології і її роль у суспільстві;

б) пояснення мети лекції і її структури.

2. Європейська антропологічна школа

- а) Визначення європейської антропологічної школи; Опис основних представників і підходів;
- б) концепція культурного релятивізму;
- в) приклади досліджень.

3. Американська антропологічна школа

- а) Визначення американської антропологічної школи;
- б) опис основних представників і підходів;
- в) концепція культурної еволюції;
- г) приклади досліджень.

4. Порівняльний аналіз

- а) Порівняння концепцій культурного релятивізму та культурної еволюції;
- б) різниці в методології та дослідницьких підходах;
- в) приклади досліджень, що демонструють різні підходи;
- г) порівняння внеску європейської та американської антропологічних шкіл до розвитку антропології.

5. Висновки

- а) Підсумовування основних результатів порівняльного аналізу;
- б) визначення ролі антропології в розвитку суспільства;
- в) загальні висновки та можливі напрями досліджень в майбутньому.

Література: 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.1.

1. Дослідити основні антропологічні школи в Європі та США.
2. Проаналізувати методологічні підходи та ідеї, які визначають школи в Європі та США.
3. Порівняти історію становлення та розвитку європейської та американської антропології.

Література: 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16.

Тема 2.2. Американська соціокультурна антропологія

Анотація до лекції 2.2.

Особливості американської антропології. Американська культурна антропологія на рубежі XIX–XX ст. Школа *історичної антропології* (Р. Білз, Ф. Егган, К. Клакхон, А. Кребер, М. Мід, Е. Сепір тощо) і її ідейний лідер (Ф. Боас). Дж. Мердок і його *крос-культурний метод*. Концепція *культурних ареалів* (К. Уїсслер, Е. Сепір й М. Херсковець). *Типології культур* (К. Клакхон, А. Кребер, Дж. Мердок, Л. Уайт, Дж. Фейблман). *Теорії культурних змін* (Д. Бідні, Р. Білз, Ф. Боас, А. Кребер, Дж. Стюард, Л. Уайт). Модель циклічного розвитку культури (А. Кребер). *Акультурація* (Р. Білз, Р. Лінтон, Р. Редфілд, М. Херсковіць). *Неоеволюціонізм* (Л. Уайт, М. Салінс, Е. Сервіс, Дж. Стюард). *Теорія соціальних і культурних систем* Ф. Знанецького. *Теорія соціальної дії* Т. Парсонса. *Інтерпретативна антропологія* як синтез традицій американської

культурної антропології з ідеями сучасної герменевтики, символічної філософії та аналітичної філософії мови (К. Гірц). *Психологічний напрямок в американській антропології* (Р. Бенедикт, Е. Еріксон, А. Кардинер, А. Маслоу, М. Мід, Д. Рісман), орієнтований на вивчення людської свідомості в контексті культури, в якій живе індивід. У 1990-х рр. відбувається поворот вектора антропологічного аналізу в бік вивчення глобалізаційних процесів (Н. Глейзер, Дж. Розенау, С. Хантінгтон) і пов'язаних з ними проблем: антагонізму глобального і локального; кризи ідентичності (етнічної, національної), еміграції та ін.

План

1. Вступ.

- а) Визначення соціокультурної антропології і її місце в науці;
- б) історія розвитку американської соціокультурної антропології.

2. Методологія

- а) Основні методи американської соціокультурної антропології;
- б) концепції культурної еволюції та культурної релятивності в американській соціокультурній антропології.

3. Основні підходи

- а) Функціоналізм і його основні представники в американській соціокультурній антропології;
- б) структуралізм та його внесок у розвиток американської соціокультурної антропології;
- в) культурна екологія та її зв'язок з американською соціокультурною антропологією.

4. Тематичні напрями досліджень

- а) Сімейна антропологія та її дослідження в американській соціокультурній антропології;
- б) гендерна антропологія та її особливості в американській соціокультурній антропології;
- в) культурні та соціальні процеси у сучасному американському суспільстві та їх вивчення в антропології.

5. Застосування результатів досліджень

- а) Роль американської соціокультурної антропології у розвитку науки та суспільства;
- б) внесок американської соціокультурної антропології у розвиток наук про людину та суспільство в цілому;
- в) вплив досліджень американських антропологів на формування наукових концепцій і підходів;
- г) роль американської соціокультурної антропології у сучасному світі та її значення для розвитку суспільства та культури;
- д) приклади використання досліджень американських антропологів у практичній діяльності, зокрема в політиці, бізнесі, медіа та інших галузях.

6. Висновки

- а) Підсумовування основних результатів лекції та її структури визначення ролі американської соціокультурної антропології у розвитку наук про людину та суспільство в цілому;
- б) загальні висновки та можливі напрями досліджень в майбутньому, пов'язані з американською соціокультурною антропологією.

Література: 8, 9, 10, 12, 15, 16.

Семінарське заняття до теми 2.2. № 4

Мета: ознайомити здобувачів з основними підходами та методами американської соціокультурної антропології, її історією та значенням для розвитку наук про людину та суспільство в цілому.

План

1. Дослідити вплив американської культури на формування соціальної ідентичності.
2. Розглянути роль соціального класу та етнічної приналежності у формуванні американської культури.
3. Порівняти роль споживацької культури в США та інших країнах світу.
4. Дослідити вплив американської масової культури на молодіжну підкультуру.
5. Аналізувати вплив американської культури на формування гендерних стереотипів.
6. Дослідити вплив американської культури на формування соціальної ідентичності.
7. Розглянути роль соціального класу та етнічної приналежності у формуванні американської культури.

Література: 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 17.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.2.

1. Проаналізувати методологічні підходи та ідеї, які визначають школи в Європі та США.
2. Порівняти історію становлення та розвитку європейської та американської антропології.
3. Проаналізувати вплив шкіл в Європі та США на сучасну антропологію.
4. Дослідити історію становлення та розвитку американської соціокультурної антропології.
5. Проаналізувати основні ідеї та методологію американської соціокультурної антропології.

Література: 8, 9, 10, 12, 15, 16, 17.

Тема 2.3. Британська соціальна антропологія

Семінарське заняття до теми 2.3. № 5

Мета: ознайомити здобувачів з основними ідеями та концепціями британської антропології, її розвитком і впливом на сучасну науку про людину.

1. Вступ

- а) Привітання та ознайомлення з метою заняття;
- б) визначення поняття «антропологія» та її місця в системі гуманітарних наук;
- в) огляд історії британської антропології та її зв'язку з англійською культурою та імперськими дослідженнями.

2. Теоретична частина

- а) Визначення поняття «британська антропологія»;
- б) огляд основних концепцій та ідей, що зумовили становлення британської антропології;
- в) дослідження впливу британської антропології на сучасну антропологію та інші гуманітарні науки;
- г) порівняння британської антропології з іншими антропологічними школами та напрямками.

3. Практична частина

- а) Обговорення ролі британської антропології у формуванні національної та світової антропологічної практики та науки;
- б) аналіз сучасних антропологічних досліджень, що базуються на ідеях британської антропології;
- в) проведення дискусії щодо значення британської антропології та її впливу на сучасну науку про людину.

4. Заключна частина

- а) Підбиття підсумків семінарського заняття;
- б) відповіді на питання здобувачів.

Література: 8, 10, 12, 14, 16, 19.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

Завдання для модульного контролю № 2

Написати есе на теми:

1. Порівняльний аналіз європейської та американської антропологічних шкіл: підходи до дослідження культури.

2. Спадщина європейської та американської антропологічних шкіл: що змінилось, а що залишається незмінним?

Література: 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18.

МОДУЛЬ 3. ШКОЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРИ В ЄВРОПІ

Тема 3.1. Іспанська антропологія: історія, теорія та напрями дослідження

Анотація до лекції 3.1.

Іспанські антропологічні дослідження другої половини ХІХ–початку ХХ ст. Наукова розробка проблематики ідентичності. Концепція Модесто Лафуенте-і-Самальова, автора «Загальної історії Іспанії», що базувалась на

парадигмі про формування іспанської нації на основі злиття етнічних груп – іберів і кельтів в кельто-іберійський етнос. Гіпотеза етнічного синтезу в роботах кола вчених часів авторитарного режиму генерала Франка (Мартінес Санта-Олалла, Альмагро Баш), що ґрунтується на ідеї доісторичної єдності народів, які населяють Піренейський півострів, під владою кельтів. теорію так званого «каталонського еллінізму», що ґрунтується на історичному зв'язку між Каталонією та Грецією (Луїс Сегала-і-Есталелла й Антоні Рубіо-і-Льюч).

Інший напрям у розвитку іспанської антропології – *американістика* – пов'язаний з націоналістичними інтересами Іспанії, яка так і не змогла змиритися із втратою іспанських колоній (1898). У цьому ідеологічному контексті ведуться дослідження корінних народів Латинської Америки (Нарцисо Сентенах, Мануель Антон, Луїс де Ойос Сайнс, Габріель Марія Вергара). Інституалізація іспанської антропології (Інститут антропології та етнології імені Бернардіно де Саагуна, Національний музей антропології, Музей Америки як науковий і навчальний центр досліджень Латинської Америки).

Іспанська антропологія часів режиму Франка. Ренесанс іспанської антропології в 60-х рр. Розкол соціальної антропології на археологію (Хосе Альсіна Франш), етноісторію (Альфредо Хіменес Нуньес), соціальну антропологію та етнологію (Кармело Лісон Толосана), біологічну антропологію (Хосе Понс) і прикладну антропологію (Клаудіо Естеве Фабрегат) у 1970-х рр. Етнологічні дослідження в Каталонії (Клаудіо Естеве Фабрегат), в країні Басків і Наваррі (Хосе Мігель де Барандіаран, Хуліо Каро Бароха). Вивчення феміністських проблем (А. Лоренцо, Тереза дель Валле, Естебан Марія Луз Галарза, Мерседес Фернандес-Марторель). Осмислення питання становлення гендерної ідентичності, соціальні та індивідуальні взаємини між чоловіками і жінками, проблеми гендерного насильства.

План

1. Вступ

- а) Визначення антропології та її роль у вивченні людини як соціального та культурного феномену;
- б) історія розвитку антропології в Іспанії.

2. Іспанська антропологія

- а) Представлення основних теорій іспанської антропології, таких як екологічна теорія, функціоналізм, структуралізм, теорія культурної еволюції тощо;
- б) огляд основних напрямів дослідження в іспанській антропології. Опис провідних іспанських антропологів та їхніх праць.

4. Порівняння з іншими національними школами антропології

- а) Порівняння іспанської антропології з англійською, американською та французькою антропологією;
- б) опис основних відмінностей і спільних рис між різними напрямками антропології.

5. Висновки.

- а) Резюме основних положень, обговорених протягом лекції:

- б) заключна думка про значення іспанської антропології у світовому контексті вивчення людини.

Література: 8, 9, 10, 12, 15, 16, 17.

Семінарське заняття до теми 3.1. № 6

Мета: ознайомити здобувачів з основними напрямками та досягненнями іспанської антропології.

План

1. Історія розвитку іспанської антропології.
2. Огляд основних теорій іспанської антропології, зокрема екологічна теорія, функціоналізм, структуралізм, теорія культурної еволюції тощо.
3. Дослідження впливу релігії, історії та політики на формування іспанської антропологічної теорії.
4. Огляд основних напрямів дослідження в іспанській антропології, таких як дослідження міст, етнографічні дослідження та дослідження історії.

Література: 7, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 21, 22.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.1.

1. Проаналізувати найбільш значущі дослідження в іспанській антропології.
2. Порівняти іспанської антропології з англійською, американською та французькою антропологією.
3. Обґрунтувати значення іспанської антропології у світовому контексті вивчення культури.

Література: 7, 8, 10, 11, 15, 16, 18, 23.

Тема 3.2. Французька антропологія: від етнології до філософії постмодерну

Анотація до лекції 3.2.

Історія зародження, становлення та розвитку французької антропології та її місце в європейському інтелектуальному ландшафті. Теоретичні розробки першої половини ХХ ст. (М. Годельє, М. Мосс, Л. Леві-Брюль, Ж. Ле Гофф, Л. Февр). Проблеми філософії життя, свідомості, гносеології, буття людини у світі (Л. Бергсон, М. Дюфрен, М. Мерло-Понті, Е. Муньє). Фундаментальний аналіз «технічного суспільства» Ж. Еллюля. Теорія «масового суспільства» Г. Лебона. Метод «екзистенціального психоаналізу» для вивчення позиції *Іниого* (Ж-П. Сартр). Дослідження у галузі релігії (Р. Генон, М. Еліаде, Е. Жільсон, Ж. Марітен, М. Тейяр де Шарден) та міфології (К. Леві-Стросс). Система комунікацій К. Леві-Стросса та його концепція щодо співвідношення несвідомого й мови в *структурно-психоаналітичній теорії культури*. Семантичні коди знакового функціонування повсякденного соціального життя Р. Барта. Генетичний структуралізм Л. Гольдмана. *Постструктуралізм* кінця ХХ ст. (Р. Барт, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, Ю. Крістева, М. Фуко).

План

1. Вступ

- а) Визначення антропології та її роль у сучасному світі;
- б) обґрунтування вибору французької антропології для дослідження.

2. Етапи розвитку французької антропології

- а) Період етнології: експедиції, опис народів та культур;
- б) структурна антропологія: класична епоха та внесок К. Леві-Строса;
- в) поворот до суб'єкту: феноменологія, інтерпретативна антропологія, нарративний підхід;
- г) постмодернізм: культурна антропологія та переосмислення поняття культури.

3. Головні теоретики та концепції французької антропології

- а) Клод Леві-Строс і його поняття бінарності;
- б) Мішель Фуко та влада знання;
- в) Жан Бодрійяр та симулякри;
- г) Бруно Латур та теорія актор-мережі.

4. Приклади досліджень французьких антропологів

- а) Культура споживання: Бодрійяр та його аналіз сучасного суспільства;
- б) культура насильства: М. Фуко та його дослідження влади та контролю;
- в) культура технологій: Б. Латур і його аналіз взаємодії між людьми та технологіями.

5. Висновки

- а) Загальні риси французької антропології та її внесок у світову науку;
- б) роль французької антропології у формуванні сучасного світового пізнання та розвитку людської цивілізації.

Література: 8, 10, 11, 15, 16, 18, 23.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.2.

1. Ознайомитися з історією розвитку французької антропології та з'ясувати, як вона вплинула на дослідження людини та її культури.

2. Проаналізувати розвиток французької антропології від етнології до філософії постмодерну та висловити свої думки щодо відносності та актуальності цього напрямку в дослідженні людини.

3. Дослідити приклади досліджень, проведених в рамках французької антропології, та визначити їх внесок у розвиток антропології загалом.

Література: 9, 10, 11, 15, 16, 18, 22.

Тема 3.3 Теоретико-методологічні засади німецькомовної антропології

Анотація до лекції 3.3

Німецька етнологія у другій половині XIX ст. (Адольф Бастіан). Еволюціонізм у німецькій антропології (А. Бастіан, І.-Я. Бахофен, Г. Бушан, Ф. Лушан, К.-Т. Преусс, Г. Шурц тощо). *Дифузійонізм* як теоретична модель історико-культурного процесу: *секулярний дифузійонізм* (Г. Бауманн), *теологічний дифузійонізм* (В. Шмідт) та *культурна морфологія* (Л. Фробеніус). *Функціоналізм* (Ф. Краузе), в межах якого суспільство розглядається як система, що складається зі структурних елементів, функціонально пов'язаних один з одним.

Расові мотиви в працях німецьких етнологів другої половини 1920-х років (Г. Бауманн, К.-Х. Бауер, Д. Вестерман, Г. Грімм, Ф. Кайтер, А. Меллер, О. Менгін, Х. Плішке, К.-Т. Преусс, О. Рех, Г. Тіленіус, А. Торар, Р. Шібольд).

Німецька філософія ХХ ст.; розвиток ідеї німецької *класичної філософії* (І. Кант, І. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. Гегель, Л. Фейєрбах), *матеріалізму* (К. Маркс, Ф. Енгельс) та *ірраціоналізму* (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше). Марбурзька школа (Е. Кассіер, Г. Коген, П. Нартоп, Х. Файхінгер). Баденська школа (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт).

Пошуки *аподиктичної* (достовірної) основи знання. Феноменологія Е. Гуссерля. *Герменевтика* як філософське вчення про інтерпретацію текстів (К. Апель, Г. Гадамер). *Філософія символічних форм* Е. Кассієра. *Екзистенціалізм*, що зародився у Німеччині після Першої світової війни (М. Бубер, А. Гелен, М. Гайдеггер, Г. Кайзерлінг, П. Тілліх, М. Шелер, К. Ясперс) як теоретичне усвідомлення трагізму людини, яка потрапила на межу буття й небуття в результаті реальної загрози її існуванню як виду. Робота Гайдеггера «Буття і час». *Наукова філософія життя* Г. Плеснера. У ХІХ–ХХ ст. важливе місце в німецькій філософії займає *філософія науки* (Е. Кассієр, Е. Мах, М. Планк тощо). Віденський гурток і Берлінська група (М. Шлік, Р. Карнап, Ф. Франк, О. Нейрат, Г. Рейхенбах).

Пізній неопозитивізму (1940–1950 рр.): вивчається логіка наукового пояснення, досліджується питання редукації теорій і побудова реалістичних моделей структури наукових теорій (Е. Нагель, К. Гемпель). Німецька *комунікативістика* (Ю. Габермас, К. Дойч, Д. Істон, Н. Луманн, О. Розеншток-Хюссі, Р.-Ж. Шварценберг): *теорія комунікативних систем* (Н. Лутман); *теорія комунікативної дії* Ю. Габермас; концепція мовної комунікації (К. Апель); *діалогічна концепція*, що базується на дихотомії *Я–Інший* (Б. Вальденфельс).

До ХХІ ст. німецька соціологія прийшла з багажем нових теоретичних доктрин: концепція «*суспільства ризику*» (У. Бек, Й. Беккерт, В. Штік, К. Дойчман); феміністські теорії (Р. Гільдемайстер, А. Веттерер, Р. Беккер-Шмідт, Г.-А. Кнапп); *концепція глобалізації й модернізації сучасного суспільства* (П. Бергель); *концепція розвитку суспільства модерніті* (П. Вагнер, В. Шпон, В. Кнебель); *неопарсоніанські теорії* (Р. Гратхоф, Р. Мюнх, Х. Вензель); *неовеберіанські теорії* (В. Штрік, Т. Швінн, Т. Шмідт).

План

1. Вступ

- а) Представлення теми лекції;
- б) ознайомлення з метою і завданнями лекції.

2. Теоретичні засади німецької антропології

- а) Поняття антропології і її зв'язок з культурологією;
- б) історичний огляд розвитку німецької антропології;
- в) ключові поняття німецької антропології: культура, етнос, нація, ідентичність тощо.

3. Методологічні засади німецької антропології

- а) Роль спостереження та досліджень у німецькій антропології;

- б) підходи до вивчення культури в німецькій антропології: структурно-функціональний, культурологічний, етнологічний тощо;
- в) використання якісних і кількісних методів дослідження в німецькій антропології.

4. *Приклади досліджень у німецькій антропології.*

- а) Порівняльний аналіз національної ідентичності в Німеччині та інших країнах;
- б) дослідження рольових норм та стереотипів у сучасному німецькому суспільстві;
- в) аналіз взаємозв'язку культури та політики в Німеччині та світі.

5. *Висновки*

- а) Підсумки лекції та її значення для культурології;
- б) рекомендації щодо подальшого вивчення німецької антропології.

Література: 7, 8, 10, 11, 15, 16, 18, 23.

Семінарське заняття до теми 3.3. № 7

Мета: ознайомлення здобувачів із теоретико-методологічними засадами німецькомовної антропології як важливого напрямку в дослідженні людини та її культури.

План

1. *Вступ:* постановка проблеми та мета семінару.

- а) Огляд теоретико-методологічних засад німецької антропології;
- б) історичний контекст виникнення напрямку.

2. *Головні теоретичні концепції* (наприклад, культурологічний підхід, теорія символічної взаємодії, феноменологія, постструктуралізм тощо)

- а) *Методологічні підходи* (етнографія, інтерв'ю, антропологічні спостереження тощо);
- б) *застосування німецькомовної антропології в дослідженні культури:* приклади досліджень.

3. *Аналіз методологічних підходів у дослідженні конкретних культурних явищ.*

4. *Висновки:* підсумки дискусії та актуальність німецької антропології в сучасному світі.

Література: 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 21.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.3.

1. Дослідити методологічні підходи та методи, використовувані в німецькомовній антропології, та порівняти їх з методами, що застосовуються в інших напрямках антропології.

2. Проаналізувати застосування німецькомовної антропології в дослідженні конкретних культур і суспільств, визначити її переваги та недоліки.

3. Висловити свої власні ідеї та думки щодо можливого розвитку німецькомовної антропології та її значення для сучасного дослідження людини та її культури.

Література: 8, 10, 11, 15, 16, 18, 21.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №3

Завдання для модульного контролю № 3

1. Іспанська антропологія: створити проєкт дослідження конкретної культури чи суспільства в Іспанії, використовуючи підходи та методи іспанської антропології, та обґрунтувати вибір теми та дослідницької методології.

2. Французька антропологія: створити інтерактивну виставку, що представляє історію розвитку французької антропології та її вплив на розвиток сучасної культурології. Виставка може включати ілюстрації, фотографії, відеоматеріали та інші мультимедійні елементи.

Література: 9, 12, 14, 16, 18, 22.

МОДУЛЬ 4. СВІТОВІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСЕРЕДКИ ПІВНІЧНОЇ ТА ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ

Тема 4.1. Соціокультурна антропологія у Нідерландах. Етапи розвитку

Анотація до лекції 4.1.

Нідерландська антропологія у першій половині XIX ст.: вивчення «незахідного світу» – Південної Азії (А. Рогеріус, Ф. Бальдеус), Африки (О. Деппер, В. Босман) та Південно-Східної Азії (Г.–Е. Румфіус, Ф. Валентейн). Створення першої кафедри етнографії при Королівській військовій академії в Бреді (1836), університетських кафедр етнографії в Лейденському (1877) і Утріхтському університетах (1925), відкриття кафедри етнології в університетах Амстердама (С. Штейнмец), Лейдена (Й. де Йосселін де Йонг) та Утрехта (Г. Фішер).

Соціографія С. Штейнмеца як синтез методів етнографії та соціології. Проблема рабства у творчості Г.Я. Ньєбора. Класифікація рас (К. Штрац). Ігрова концепція культури Й. Гейзінга («Людина, яка грає», 1938).

Наукова робота в музеях (Лейдена, Амстердама, Дельфта, Роттердама, Гааги) та інститутах (Інституті досліджень Південно-Східної Азії й Карибів (1851); Королівському тропічному інституті (1910); Інституті нідерландських університетів для координації досліджень в соціальних науках (1940); Центрі африканських досліджень (1958); Центрі латиноамериканських досліджень і документації (1964) тощо). Створення кафедр в університеті Амстердама: *соціології* незахідних суспільств (Й. Бремман, В. Вертхейм, О. ван ден Маюзенберх, М. Руттен Б. Шріке); *етнології* (І. Фаренфорт); *соціальної та культурної антропології* (А. Блок, Дж. Буассевен, Й. Верріпс, А. Кеббен, Й. Поувер, Й. Фабіан).

Інноваційні проєкти в останній чверті XX ст. у галузі візуальної антропології, гендерних досліджень (Е. Постель-Костер, С. Ріссеу, Я. Шрейверс, В. Янсен), медичної антропології (Л. Сліккервеєр), міської антропології (П. Нас), економічної антропології (В. Вольтер), антропології релігії (Й.Г. Оостен). Соціокультурні феномени (війна, фашизм, тероризм, рабство, міграція, феномена гри та ін.) у проєктах нідерландських учених XXI ст.

План

1. Вступ

- а) Визначення соціокультурної антропології та її роль у сучасному світі;
- б) соціокультурна антропология у Нідерландах.

2. Етапи розвитку соціокультурної антропології в Нідерландах

- а) Перші кроки у напрямку вивчення соціокультурного життя в Нідерландах (кінець XIX – початок XX століття);
- б) розвиток науки в 50-60 роках XX століття та заснування перших кафедр соціокультурної антропології;
- в) співпраця з іншими країнами й обмін досвідом;
- г) розквіт соціокультурної антропології в 80-х та 90-х роках XX ст.;
- д) сучасний стан соціокультурної антропології в Нідерландах.

3. Основні напрями досліджень у соціокультурній антропології Нідерландів

- а) Міграція та багатомовність у Нідерландах;
- б) сімейні стосунки та гендерні проблеми;
- в) релігія та світогляд у Нідерландах;
- г) культура та мистецтво Нідерландів.

4. Висновки

- а) Загальна характеристика соціокультурної антропології в Нідерландах;
- б) вплив соціокультурної антропології на розвиток суспільства та культури в Нідерландах;
- в) перспективи розвитку соціокультурної антропології в майбутньому.

Література: 9, 12, 14, 16, 18, 22.

Семінарське заняття до теми 4.1. № 8

Мета семінарського заняття полягає в ознайомленні здобувачів з основними етапами розвитку соціокультурної антропології в Нідерландах, розумінням впливу культурних, соціальних та історичних факторів на формування цієї науки.

План

1. Вступ до теми: визначення соціокультурної антропології та її значення в Нідерландах.

2. Перший етап розвитку соціокультурної антропології в Нідерландах: період заснування та визнання науки.

3. Другий етап розвитку: етнографічні дослідження та створення музеїв народів світу.

4. Третій етап розвитку: формування концепції мультикультуралізму та розвиток наукових досліджень у галузі імміграції та культурної різноманітності.

Література: 7, 8, 11, 14, 17, 18, 21, 23.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.1.

1. Проаналізувати сучасний стан соціокультурної антропології в Нідерландах.

2. Визначити актуальні проблеми та напрями досліджень.

3. Обговорення важливості вивчення соціокультурної антропології в контексті сучасного світу та можливість застосування знань у різних сферах життя.

Література: 9, 11, 14, 17, 19, 22.

Тема 4.2. Норвезька антропологія

Анотація до лекції 4.2.

Антропологія в Норвегії у перші десятиліття ХХ ст.: вплив німецької етнографічної й етнологічної традицій (Volkskunde і Völkerkunde). Зміна орієнтації вектору розвитку норвезької антропології у 1950-х роках на англо-американську антропологію.

Відкриття перших кафедр антропології на початку 1960-х років в університетах Осло і Бергема, в університетах Тронхейма і Тромсе. Предмет дослідження норвезьких антропологів другої половини ХХ ст. (проблеми соціального розвитку вітчизняного суспільства, питання щодо ролі мистецтва й культури у соціумі, відносини між формою мистецтва та соціальною організацією). Норвезька національна ідентичність у розвідках норвезьких учених 1990-х років (Р. Аксель, А. Барстад, Б. Брінгедал, А.М. Клаусен, К. Мокснес, П. Неше, Т. Олберг, К. Емілсен тощо). Наукові проєкти в норвезькій антропології на зламі ХХ–ХХІ ст. – глобалізація, мультикультуралізм, ідентичність, етнічність і націоналізм.

План

1. Вступ: узагальнення про антропологію та її роль у розвитку суспільства.
2. Історія розвитку антропології в Норвегії: основні віхи та персоналії.
3. Теоретичні засади та методи дослідження у норвезькій антропології.
4. Основні напрями досліджень норвезьких антропологів: культурна еволюція, політика і влада, медична антропологія, феміністська антропологія тощо.
5. Вплив норвезької антропології на розвиток глобальної антропологічної науки.
6. Заключні положення: перспективи розвитку норвезької антропології у майбутньому.

Література: 9, 12, 16, 17, 19, 21.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.2.

1. Обрати одну з тем розвитку науки в норвезькій антропології (наприклад, вивчення питань екології, соціальної відповідальності тощо) та провести дослідження на цю тему з використанням інтернет-ресурсів і наукових джерел.

2. Визначити особливості норвезької антропології та її вплив на розвиток глобальної антропологічної науки.

3. Обґрунтувати перспективи розвитку норвезької антропології.

Література: 7, 8, 11, 14, 17, 18, 24.

Тема 4.3. Особливості італійської антропології

Семінарське заняття до теми 4.3. № 9

Мета: ознайомлення з історією та теоретико-методологічними аспектами італійської антропології та її досліджень.

План

1. Вступ до італійської антропології: історія розвитку, ключові персони та події.
2. Теоретичні підходи в італійській антропології: культурний релятивізм, герменевтика, феноменологія та інші.
3. Методологічні аспекти досліджень: використання гуманітарних наук, теренові дослідження, взаємодія з громадами та інші.
4. Приклади досліджень італійських антропологів: вивчення мігрантської спільноти, культурної спадщини та інше.
5. Обговорення сучасних викликів і перспектив розвитку італійської антропології.

Література: 7, 8, 11, 14, 17, 18, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.3.

1. Проаналізувати особливості італійської антропології, враховуючи її історію та специфіку культури та соціальної структури країни.
2. Скласти порівняльний аналіз між соціокультурною антропологією у Нідерландах, норвезькою антропологією та італійською антропологією, визначивши спільні риси та відмінності в підходах та теоріях.

Література: 8, 11, 14, 17, 18, 24.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

Завдання для модульного контролю № 4

1. Виконати індивідуальну дослідницьку роботу з вивчення однієї з тем: «Антропологічні особливості культури та народу Нідерландів», «Соціокультурна антропологія в Норвегії: від початку до сьогодення», «Італійська антропологія: традиції та новітні дослідження».

2. Підготувати презентацію з результатами дослідження та провести захист перед групою.

Література: 9, 12, 14, 16, 18, 22.

МОДУЛЬ 5. АНТРОПОЛОГІЧНІ ШКОЛИ СХОДУ

5.1. Антропологія країн північної та південної Азії: Індія

Анотація до лекції 5.1.

Особливості антропології країн Азії відрізняються від тих, що притаманні антропології західних країн, оскільки вони базуються на інших традиціях, релігії та соціальних умовах.

В Індії дослідження людської поведінки та культурних практик датується часами колоніальної імперії, коли британські дослідники вперше зацікавилися антропологією цієї країни. Однак національна антропологія в Індії народилась тільки після отримання незалежності. Після цього було зроблено багато досліджень у галузі антропології, які зосереджувалися на вивченні кастової системи, релігійних практик і сільського господарства. Однією з ключових методологічних особливостей індійської антропології є використання герменевтики та інтерпретації, що розглядають культуру як систему символів, які можуть бути тлумачені різними способами. Крім цього, індійська антропологія звертає увагу на релігійні та міфологічні практики, які є важливими складовими культури.

План

1. *Вступ*
Особливості антропології країн Азії.
2. *Історія розвитку антропології в Індії*
 - а) Період колоніальної імперії та роль британських дослідників;
 - б) народження національної антропології в Індії;
 - в) розвиток досліджень в області антропології після незалежності Індії.
3. *Методологічні підходи в індійській антропології*
 - а) Роль герменевтики й інтерпретації в дослідженнях антропології;
 - б) специфіка досліджень у галузі релігії, магії та міфології;
 - в) застосування методів етнографії та відеоантропології.
4. *Основні теми та дослідження в індійській антропології*
 - а) Кастова система та її вплив на індійське суспільство;
 - б) релігійні практики та їх роль в культурі.
5. *Сучасний стан індійської антропології*
 - а) Розвиток наукових шкіл та дослідницьких груп в Індії;
 - б) міждисциплінарний характер досліджень у галузі антропології;
 - в) перспективи розвитку індійської антропології.
6. *Висновки.*
Література: 4, 7, 12, 13, 17, 18, 23.

Семінарське заняття до теми 5.1. № 10

Мета: ознайомити здобувачів з особливостями індійської антропології, зокрема з методологічними підходами, основними темами та дослідженнями, а також із сучасним станом індійської антропології та її перспективами.

План

1. Вступ. Пояснення терміну «антропологія» та її роль у дослідженні культурних процесів. Особливості антропології країн Азії.
2. Історія розвитку антропології в Індії. Період колоніальної імперії та роль британських дослідників. Народження національної антропології в Індії. Розвиток досліджень в області антропології після незалежності Індії.
3. Методологічні підходи в індійській антропології. Роль герменевтики та інтерпретації в дослідженнях антропології. Специфіка досліджень у галузі

релігії, магії та міфології. Застосування методів етнографії та відеоантропології.

4. Основні теми та дослідження в індійській антропології. Кастова система та її вплив на індійське суспільство. Релігійні практики та їх роль у культурі. Сільське господарство та проблеми розвитку сільської місцевості.

5. Сучасний стан індійської антропології. Розвиток наукових шкіл і дослідницьких груп в Індії. Міждисциплінарний характер досліджень у галузі антропології.

Література: 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 21.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.1.

1. Сформувати список наукових досліджень, присвячених культурі Індії.

2. Дослідити та порівняти різні форми мистецтва, літератури та музики в Індії.

3. Дослідити та порівняти різні етнічні групи в Китаї та Японії та особливості культури.

Література: 4, 8, 11, 14, 16, 19, 22.

Тема 5.2. Культурні процеси в Китаї та Японії

Анотація до лекції 5.2.

Китай та Японія мають давню та багату культурну спадщину, яка відображається у їх соціальному житті та поведінці. У лекції порівняємо культурну антропологію Китаю та Японії та визначимо особливості їх досліджень у цій галузі.

Розпочнемо з огляду наукових шкіл дослідження культури в обох країнах. У Китаї існує декілька наукових шкіл, що займаються культурною антропологією, зокрема Школа соціальних наук Цінхуа, Школа антропології та етнології університету Пекіну та Школа культурних студій Нанькайського університету.

У Японії існує кілька шкіл, що займаються культурною антропологією, зокрема Школа антропології університету Токіо, Школа гуманітарних наук Кіотського університету та Школа соціальних наук університету Осака. Культурна антропологія в Японії зосереджується на вивченні аспектів японської культури, таких як релігія, традиції, родинні відносини та інші культурні практики. У своїх дослідженнях японські антропологи зазвичай використовують етнографічні методи дослідження, зокрема глибинне спостереження та інтерв'ю.

Культурні антропологи в Японії досліджують вплив глобалізації на японську культуру та соціальні зміни, що відбуваються в сучасному японському суспільстві. У Китаї культурна антропологія також зосереджена на вивченні китайської культури, але дослідження розширюються й на інші аспекти китайського життя, зокрема сільське господарство, міське життя та інші аспекти соціального життя. Дослідження здійснюються методами етнографії та археології. Культурна антропологія в Китаї зосереджена і на розумінні впливу глобалізації на китайську культуру та соціальні зміни в

сучасному китайському суспільстві. Одним із важливих аспектів порівняння культурної антропології в Китаї та Японії є підхід до вивчення культур. Японські антропологи зазвичай зосереджені на вивченні деталей і особливостей японської культури, тоді як китайські антропологи здебільшого загально орієнтовані на вивчення культурного контексту.

План

1. Вступ

- а) Пояснення термінів «культурна антропологія» і «культурні наукові школи»;
- б) огляд розвитку культурної антропології в Китаї та Японії.

2 Культурна антропологія в Китаї

- а) Розвиток культурної антропології в Китаї з часів Ханьської династії;
- б) вплив ідей конфуціанства на культурну антропологію Китаю;
- в) розвиток культурних наукових шкіл в Китаї: Школа «Інші» (фуру) та Школа «Ми» (воен), Школа «Китайська нація» (Zhonghua minzu) та Школа «Громадянська культура» (Minjian wenhua). Школа критичної культурної антропології.

3. Культурна антропологія в Японії

- а) Розвиток культурної антропології в Японії від Мейдзі до сучасності;
- б) Вплив ідей конфуціанства та шінтоїзму на культурну антропологію Японії;
- в) розвиток культурних наукових шкіл в Японії: Школа Марксистської культурної антропології.

4. Порівняння культурної антропології в Китаї та Японії

- а) Особливості культурних процесів у Китаї та Японії: вплив історичних, релігійних, економічних та соціальних факторів;
- б) порівняння методології дослідження в китайській і японській антропології.

Література: 8, 13, 14, 16, 18, 22.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.2.

1. Дослідити та порівняти різні етнічні групи в Китаї та Японії та особливості культури.

2. Проаналізувати вплив конфуціанства та буддизму на культуру та традиції Китаю та Японії.

3. Дослідити роль гендеру в суспільстві Китаю та Японії та порівняти з іншими країнами Азії.

Література: 9, 12, 14, 16, 19, 21.

Тема 5.3. Антропологічні аспекти арабо-мусульманської культури

Семінарське заняття до теми 5.3. № 11

Мета семінарського заняття полягає у вивченні антропологічних аспектів арабо-мусульманської культури, її особливостей та впливу на формування світогляду та соціально-культурної ідентичності народів, що її населяють.

План

1. *Вступ:* антропологічний підхід до вивчення культури та його значення для розуміння арабо-мусульманської культури.
 2. Арабська культура та іслам: історичні та культурні аспекти.
 3. Соціальна структура та сімейні цінності в арабському світі.
 4. Ісламський світогляд і його вплив на побут та моральну поведінку.
 5. Культурні традиції та обряди в арабському світі.
 6. Взаємодія арабської культури з іншими культурами та вплив глобалізації на неї.
 7. *Висновки:* антропологічні висновки про арабо-мусульманську культуру та її роль у світовій культурній спадщині.
- Література: 9, 12, 14, 16, 18, 22.*

Завдання для самостійної роботи до теми 5.3.

1. Дослідити та порівняти різні форми мистецтва, літератури та музики в арабо-мусульманських країнах.
 2. Дослідити вплив традиційних ритуалів та обрядів на сучасне суспільство арабо-мусульманських країн.
 3. Проаналізувати роль освіти та науки в розвитку культури та суспільства арабо-мусульманських країн.
 4. Дослідити вплив міграції на культуру та суспільство арабо-мусульманських країн.
- Література: 7, 8, 11, 14, 16, 17, 21.*

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 5

Завдання для модульного контролю № 5

Завдання 1: «Віртуальна подорож до країн Азії»

Учасники роботи мають створити віртуальну подорож до однієї з країн Азії (Індія, Китай або Японія) та підготувати мультимедійну презентацію про культурні особливості та традиції цієї країни. Рекомендується включити фото- та відеоматеріали, звукові ефекти, музику, а також короткий опис кожного елемента культури, що представлений у презентації. Презентації можна провести у форматі вебсайту, відео- або інтерактивної презентації.

Завдання 2: «Культурний проєкт»

Учасники роботи мають створити культурний проєкт, пов'язаний з культурою однієї з країн Азії. Проєкт може бути в будь-якому форматі (книга, фільм, виставка, театральна постановка тощо) та має включати опис культурних традицій і особливостей країни, її історії, релігії та мистецтва. Учасникам рекомендується розробити план маркетингової стратегії для просування проєкту, а також провести дослідження з метою визначення аудиторії та її інтересів. Під час презентації проєкту учасники можуть продемонструвати свої навички організації та креативного мислення.

Література: 8, 11, 13, 14, 16, 18, 24.

IV. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

(за формами контролю)

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)
			1 модуль	2 модуль	3 модуль	4 модуль	5 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі	1	2x1=2	2x1=2	2x1=2	2x1=2	2x1=2
2	Участь у семінарських заняттях	3	2x3=6	2x3=6	2x3=6	2x3=6	2x3=6
3	Самостійна робота	1	2x1=2	2x1=2	2x1=2	2x1=2	2x1=2
4	Модульна контрольна робота	4	1x4=4	1x4=4	1x4=4	1x4=4	1x4=4
	Усього за модуль		14	14	14	14	14
	Екзамен		30				
	Разом з дисципліни		14+14+14+14+14+30=100 балів				

5. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Що відображає поняття «культура» у культурології?
2. Визначити головні проблеми, які вивчає культурологія.
3. Які є основні школи світової культурології? Назвіть представників кожної з них.
4. Яка роль культурології в сучасному світі?
5. Які методи дослідження використовують культурологи?
6. Які поняття використовуються в культурології? Назвіть їхнє визначення.
7. Яка роль культурології у формуванні національної та світової культурної ідентичності?
8. Взаємозв'язок культури та мистецтва. Як вони впливають один на одного?
9. Які сучасні проблеми вивчення культурології та її застосування в практиці? Яка дихотомія відображається в типології сучасних шкіл соціально-гуманітарного циклу?
10. Які основні характеристики сучасної західної гуманітаристики?
11. Які основні характеристики сучасної східної гуманітаристики?

12. Яка роль технологій і наук про природу в розвитку західної гуманітаристики?
13. Яка роль віри та духовності в розвитку східної гуманітаристики?
14. Які переваги та недоліки міжкультурної співпраці західної та східної гуманітаристики?
15. Які школи гуманітарного циклу можуть бути віднесені до західної гуманітаристики?
16. Школи гуманітарного циклу можуть бути віднесені до східної гуманітаристики.
17. ОЯкі основні принципи та методи сучасної гуманітаристики можуть бути використані в міжкультурній співпраці?
18. Роль гуманітаристики у формуванні світогляду та розвитку суспільства?
19. Українська культурологія та її місце в системі гуманітарних наук.
20. Основні українські культурологічні школи. Які є основні ідеї та методології кожної з них?
21. Представники української культурології та їхні наукові досягнення.
22. Вплив української культурологічної школи на формування сучасної української культури.
23. Основні антропологічні школи в Європі та США.
24. Методологічні підходи та ідеї, які визначають школи в Європі та США.
25. Історія становлення та розвитку європейської та американської антропології.
26. Вплив шкіл в Європі та США на сучасну антропологію.
27. Історія становлення та розвитку американської соціокультурної антропології.
28. Основні ідеї та методологію американської соціокультурної антропології.
29. Вплив американської соціокультурної антропології на сучасну наукову думку.
30. Історія становлення та розвитку британської соціальної антропології.
31. Основні ідеї та методологію британської соціальної антропології.
32. Вплив британської соціальної антропології на сучасну наукову думку.
33. Історія розвитку іспанської антропології та з'ясувати її вплив на сучасне дослідження людини та її культури.
34. Головні теоретичні концепції іспанської антропології та їх значущість у дослідженні людської культури.
35. Дослідження, проведені в рамках іспанської антропології, визначити їх внесок у розвиток антропології загалом.
36. Методологічні підходи та методи, використовувані в німецькомовній антропології, порівняти їх із методами, що використовуються в інших напрямках антропології.
37. Дослідження етнічної та культурної різноманітності населення Нідерландів та їх взаємодії: провести аналіз на основі літературних джерел і статистичних даних.

38. Історія й особливості соціокультурної антропології в Нідерландах, проаналізувати етапи її розвитку та визначити ключові фактори, що впливали на її становлення.

39. Історія норвезької антропології та її особливості, сучасні дослідження та актуальні теорії в галузі.

40. Особливості італійської антропології, враховуючи її історію, специфіку культури та соціальну структуру країни.

41. Етнічні групи в Індії та особливості культури.

42. Вплив релігії на культуру та традиції народу Індії.

43. Вплив британської колонізації на культуру та суспільство Індії.

44. Різні форми мистецтва, літератури та музики в Індії.

45. Етнічні групи в Китаї та Японії та їхні особливості культури.

46. Вплив конфуціанства та буддизму на культуру та традиції Китаю і Японії.

47. Роль гендеру в суспільстві Китаю та Японії, порівняти з іншими країнами Азії.

48. Вплив технологічного розвитку на культуру та суспільство Китаю та Японії.

49. Форми мистецтва, літератури та музики в Китаї та Японії.

50. Різні етнічні групи в арабо-мусульманських країнах та їхні особливості культури.

51. Вплив ісламу на культуру та традиції арабо-мусульманських країн.

52. Вплив традиційних ритуалів і обрядів на сучасне суспільство арабо-мусульманських країн.

53. Роль освіти та науки в розвитку культури та суспільства арабо-мусульманських країн.

54. Відносини між різними культурами та релігіями в сучасному світі та їх вплив на арабо-мусульманську культуру.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

➤ **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:

- здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
- відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить власні висновки та узагальнення;
- застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
- володіє навичками івент-аналізу масових та елітарних практик;
- розуміє можливості сучасних наукових методів та володіє цими методами на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають при виконанні професійних обов'язків.

➤ **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:

- здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;

- відображає чітке знання термінів, правильно формулює відповідь, робить певні узагальнення;
- але відповідь не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
- наявні незначні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
 - відображає знання термінів, логічно формулює відповідь, але наявні незначні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики;
 - наявні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку D (64-73)** – якщо відповідь здобувач є поверхневою, недостатньо аргументованою:
 - є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
 - є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їх характеристики;
 - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
 - не містить посилань на літературу;
 - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
 - містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;
- **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою:
 - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
 - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
- **Оцінку FX (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:
 - не розкриває сутності питання, або ж допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань у здобувача чи їх безсистемність та поверховість;
 - не знає основних положень навчальної дисципліни та принципів аналізу ситуацій; не вміє сформулювати власну думку та викласти її.
- **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не проявляв бажання пізнавати навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену/заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	Задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Публікації науково-педагогічного працівника за темою дисципліни

1. Овчарук О. В. Культурологічні аспекти наукових студій Володимира Янева. *Культура і сучасність*. 2022. Вип. 1. С. 28-34.
2. Овчарук О. В. Світоглядні засади українства в культур-філософській спадщині Івана Мірчука. 100 років української культури в екзилі: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 9-10 грудня 2021 р.). Київ: НАКККіМ, 2021. С. 141-144.
3. Овчарук О. В. Національно-культурна пам'ять: особистісний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний культурно-мистецький простір: креативні та інформаційно-комунікативні трансформації» (Київ, 21-22 червня 2022 р.). Київ: НАКККіМ, 2022 С. 23-25.
4. Овчарук О. В. Функції сучасних культурних інституцій у збереженні національної культурної пам'яті. «У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2-3- лютого 2023 р.). Київ: НАКККіМ, 2023. С. 46-49.

Основна література

5. Герчанівська П.Е. Культура в парадигмах ХХ–ХХІ ст.: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 378 с.
6. Герчанівська П.Е. Українська народна культура: християнський вимір. Київ: Університет «Україна», 2011. 426 с.
7. Історія світової культури: навчальний посібник / І. М. Черниш, Н. І. Кондратенко, Н. О. Черниш та ін.; за ред. І. М. Черниша. Київ: Київський університет, 2006. 438 с.
8. Культурологія: Навчальний посібник / Р. І. Яковлева, О. О. Гончаренко, О. Є. Черкашин та ін. Київ: Академія, 2011. 536 с.
9. Культурологія: навчальний посібник / Л. Ю. Закорчевна, А. А. Малахова, О. І. Мельникова та ін. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2013. 503 с.
10. Культурологія: навчальний посібник / За заг. ред. М. І. Рєви. Київ : Слово, 2014. 376 с.
11. Культурологія: підручник / В. Ф. Євтушенко, Н. І. Ярошенко, О. В. Гончаренко та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 367 с.
12. Культурологія: підручник / І. В. Петренко, В. М. Власов, С. В. Ключко та ін. Київ : Ін Юре, 2016. 528 с.
13. Культурологія: теорія і практика / За заг. ред. Ю. В. Біриківського, І. В.Харитонової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
14. Культурологія. Історія, теорія, практика / За заг. ред. В. О. Чернявського, Ю. Ю. Шаламова. Київ: КМ Академія, 2019. 352 с.

Додаткова література

15. Burton, J., & Kagan, S. (2019). Introduction: Global Cultural Studies and the Dynamics of the Interconnected World. In J. Burton & S. Kagan (Eds.), *Global Cultural Studies: Interdisciplinary Approaches* (pp. 1-22). London: Routledge.
16. O'Brien, S., & Szeman, I. (2017). Cultural studies and the planetary condition. *Globalizations*, 14(4), 465–479.
17. Park, S. Y., & Kim, J. Y. (2016). The global turn in cultural studies: Korean

wave as cultural hybridity. *International Journal of Cultural Policy*, 22(4), 503–519.

18. Hebel, S. (2017). Worlding cities: Comparing the global trajectories of gentrification in Istanbul and Johannesburg. *International Journal of Urban and Regional Research*, 41(1), 53–70.

19. Wang, D. (2019). The global-local dialectic and cultural policy-making in China. *International Journal of Cultural Policy*, 25(3), 369–384.

20. Appadurai, A. (2016). *The future as cultural fact: Essays on the global condition*. London: Verso.

21. Bhabha, H. K. (2018). *The location of culture*. London: Routledge.

22. Hall, S. (2017). *The work of representation*. London: Routledge.

23. Said, E. W. (2016). *Orientalism*. London: Penguin.

24. Spivak, G. C. (2018). *Can the subaltern speak?* London: Penguin.

Інформаційні ресурси

25. Електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. UTL: <http://library.nakkkim.edu.ua/>

26. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. UTL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

27. Електронна бібліотека – підручники. UTL: <http://www.info-library.com.ua/>

28. Національна історична бібліотека України. UTL: www.nibu.kiev.ua/

29. Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України. URL: <http://journals.uran.ua>